

Sievin Liikekeskustan kehittämishanke

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus
Oulu

15. 09. 2011

Dnro POPELY

Loppuraportti 2009-2011

Sisällysluettelo

1. TAUSTATIEDOT

- 1.1 Hankkeen nimi, hanketunnisteet ja yhteystiedot**
- 1.2 Hankkeen organisaatio**
- 1.3. Hankkeen lähtökohta, kohderyhmä ja tavoitteet**

2. YHTEISTYÖ

- 2.1. Hankkeen toimintamalli ja eri tahojen yhteistyö**
 - 2.1.1 Osallistujien ja yritysten valinta**
 - 2.1.2. Työnjako ja vastuukysymyksien toimivuus**
 - 2.1.3 Julkisuus ja tiedottaminen**
- 2.2 Hankkeen yhteys muihin hankkeisiin (verkottuminen ja yhteistyö)**

3. TULOKSET JA HYÖDYNNETTÄVYYS

- 3.1. Hankkeen toteutuneet tulokset ja arvio tavoitteiden toteutumisesta**
 - 3.1.1. Määrälliset ja laadulliset tulokset sekä työllisyysvaikutukset**
 - 3.1.2. Hankkeen vahvuustekijät**
- 3.2. Hankkeen innovatiiviset elementit**
 - 3.2.1. Mitä uutta kehitettiin?**
 - 3.2.2. Mitä pysyvää saatiin aikaan ja miten uutta/pysyvää toimintaa jatketaan hankkeen jälkeen?**
 - 3.2.3. Uudet menetöt ja sisällöt projektin toimeenpanossa, uudet yhteistyörakenteet**
 - 3.2.4. Mitä tietoa ja toimintamalleja voidaan siirtää/levittää muiden toimijoiden käyttöön**
 - 3.2.5. Suunnitelmat tulosten hyödyntämiseksi**

4. TALOUS

- 4.1. Yleistä määrärahoista ja taloudesta**
- 4.2. Yhteenveto hankkeen kustannusten toteutumasta**

5. ITSEARVIOINTIA – ONGELMAT JA SUOSITUKSET

- 5.1. Hankkeen heikkoudet, ongelmat hankkeen toteutuksessa**
- 5.2. Suosituksia hankkeen toiminnan kehittämiseksi**

1. TAUSTATIEDOT

1.1 Hankkeen nimi, hanketunnisteet ja yhteystiedot

Sievin Liikekeskustan kehittämishanke

Numero: 6834, Päätösnumero: 6299

Diaarinumero: 2332/3570-2009

Ohjelma: Manner-Suomen Maaseudun kehittämisohjelma 2007-2013

Toimintalinja: Maaseutualueiden elämänlaatu ja maaseudun elinkeinoelämän monipuolistaminen

Toimintaryhmä: Rieska-LEADER ry

Kohdealue: Sievi, toteutusaika: 01.04.2009 – 28.2.2011 (jatkopäätös 31.08.2011 saakka)

Osoite: Haikolantie 16, 85410 Sievi

1.2 Hankkeen organisaatio

- Hankkeen vastuhenkilö: Kimmo Niskanen
- Projektipäällikkö: Tapio Romppainen (3 pv/vk)
- Projektisihteeri-palveluneuvoja: Terhi Ahokangas (2pv/vk)
- Ohjausryhmän jäsenet: Terhi Vähäsalo (Sievin Yrittäjät), Anna-Leena Vántänen (kirjanpidon asiantuntija), Kaija Saari-Toivonen (Haikolan eli keskustan kyläyhdistys), Minna Matilainen (Sievi), Teija Kallio (Sievin 4H), Inke Saviluoto (Kotiseutulehti Sieviläinen), Kimmo Niskanen (Sievin Teollisuuspuisto Oy), Markku Koski (kunnanjohtaja) sekä Rieska-Leaderin edustajana Kirsti Oulasmaa, Heidi Pasanen (varajäsen)

1.3. Hankkeen lähtökohta, kohderyhmä ja tavoitteet:

Hanke on suunniteltu Sievin liikekeskustassa esiin nousseiden kehittämistarpeiden pohjalta. Hankesuunnitelma on laadittu yhdessä Sievin yrittäjien kanssa ja käynnistynyttä yhteistyötä sekä eri tahojen välille luotuja uusia yhteistyömalleja on tarkoitus vahvistaa tämän hankkeen avulla.

Yrittäjillä ja Sievin kunnalla on erittäin vahva tahtotila asian takana, mutta käytännön resurssit ovat olleet heikot. Hanke on avoin kaikille Sievin liikekeskustan elinvoimaisuudesta kiinnostuneille yrittäjille ja toimijoille.

Yrittäjien, kunnan ja asukkaiden, yhteisenä tavoitteena on synnyttää uusia yrityksiä ja toimintamalleja sekä kehittää pienen kuntataajaman idylliä ja palveluja. Tämä vaatii paljon pitkäjänteistä työtä nykyisen palvelurakenteen kehittämiseksi. Tavoitteena on auttaa kunnan, yrittäjäjärjestön, eri yhdistysten ja organisaatioiden sekä aktiivisten toimijoiden keskinäistä yhteistyötä ja verkottumista sekä luoda ennakkoluulottomasti uutta positiivista ja omaehtoista aktiivisuutta Sievin liikekeskustan elinvoimaisuuden kehittämiseen.

Hankkeen tavoitteena on lisäksi synnyttää ja edistää uusia yrityskohtaisia investointi- tai kehittämishankkeita. Projektihenkilöstön tehtävänä on avustaa uusien yritysten ja toimintamallien perustamisessa, yrityskohtaisten investointi- tai kehittämishankkeiden suunnittelussa sekä ohjata yrityksiä heidän liiketoimintansa kehittämisessä esim. rahoituksen ja hankkeiden järjestämisessä.

Tavoitetiivistelmä: Hankkeen tavoitteena on rakentaa Sievin liikekeskustan yritysten välinen yhteistyö ja liikekeskustan vetovoiman kehittäminen eri keinoin (mm. tapahtumat, tiedottaminen, verkottuminen, aktivointi, osallistuminen yhteisesti päätettyihin toimintaan, koulutus, sekä mukana olevien yritysten myynnin ja markkinoinnin edistäminen. Kaikki myöhemmin eriteltävät osatavoitteet tähtäävät tähän yleistavoitteeseen.

1. Tavoite parantaa Sievin liikekeskustan fyysisiä puitteita.
2. Tavoite synnyttää uudenlaista ja vetovoimaista palvelukulttuuria
3. Tavoite yhteismarkkinoinnin käynnistämiseen
4. Tavoite saada kuntakeskustan kehittämiseen henkilöresursseja
5. Tavoite luoda pysyvä toimintamalli hankkeen jälkeistä toimintaa varten
6. Tavoite oppia parhaista käytänteistä Sievin liikekeskustan kehittämiseksi

2. YHTEISTYÖ

2.1. Hankkeen toimintamalli ja eri tahojen yhteistyö

Hankkeen toimintamallina oli kokoava yhteistyöverkosto, jossa yritysten lisäksi oli mukana yrittäjiä, heidän henkilöstöään, kunnan luottamushenkilöitä ja virkamiehiä, hanketyöntekijöitä, eri yhteisöjen ja yhdistysten jäseniä, kumppanuushankkeita sekä vapaaehtoisia ja sidosryhmien jäseniä laajalta sektorilta.

Hankkeemme teki yhteistyötä mm. seuraavien toimijoiden kanssa: Rieska-LEADER ry, Sievin kunta, Sievin Teollisuuspuisto Oy, Sievin Yrittäjät ry, Sievin kylät 2010 –hanke, Sievi-Seura ry, MTK-Sievi, Sievin seurakunta, Omituinen Otus ry, Sievin eläkeläiset ry, Sievin 4H, JYTY-Sievi, Nuoret Tuottajat-Sievi, Kotiseutulehti Sieviläinen, Sievin puolivakinainen palokunta , Jokilaaksojen Pelastuslaitos, SPR Sievi, Mannerheimin lastensuojeluliitto-Sievin osasto, Sairaankuljetus Luostari Oy, Sievin partiolaiset, Sievin kirjasto, Työkolmio osk ja Ylivieskan seutukuntayhdistys ry.

Noin 30 palvelukeskusta-alueen yritystä (mm. elorieha- ja joulunavaustapahtumat): EL-Ma maatalousmyymälä, Feissi, Fysiotiimi, Opti-Aika, Hoivapalvelu Anne, Parturi-Kampaamo Tyyliniekka, Peruspalvelukuntayhtymä Kallio, S-Market ja ABC Sievi, Agri-Market-Sievi, Sievin Savi Oy, Parturi-Kampaamo Päämaja, Korkia-ahon liikenne Oy, Käsityökeskus, Willy´s place, Annen Hiuskulma, Lähikauppa ER-KA, Kotilainen Oy, K-Market Mutti, Sievin Kirja- ja paperikauppa, Sievin Apteekki, Mervin kahvio ja suoramyynti, Sievin Savi Ravintola Sievi, Ravintola Sibel, Sievin Kukkakauppa, JR-Piste, Kampaamo Satu,

Paavon Talli, T:mi The Gilas: Mika Vikman, Jahti-bändi, Sievin lukiolaiset (+ kahtena jouluna n. 450 sieviläislasta ja nuorta jotka toivat joulupiiroksensa näyttelyyn), Pienkoneurakointi Kimmo Luostari, Ailan Pitopalvelu, Halpa-Halli, Koivukujayhtiöt Oy, Maitokolmio osk, MJK-instituutti, Osuuskunta Kannustava, Rakennusliike Somero Oy, Ojala Group, Scanfil, Ojala Machine, Tapiola, Korttesjärven Säästöpankki, Sievin Osuuspankki, Lähivakuutus, Premec, Teho-Filter, Louekeskus Sievi,

Metsäpeuranmaan matkailu ry, Sievin Lions Club, As. Oy Sievin Kotikulma, Ylivieskan kansalaisopisto, Ylivieskan Seutukunta hankkeineen (mm. Tulos-hanke Ylivieska ja Hyväx-hanke Oulainen), JS-Suomi Oy sekä lukuisa joukko aktiivisia yksityishenkilöitä.

2.1.1 Osallistujien ja yritysten valinta

Yritykset ja eri tapahtumiin ja talkoisiin osallistujat on valittu henkilökohtaisin yhteydenotoin. Koulutuksiin sekä kursseille osallistujat on valittu yhdessä yritysten ja kouluttajien kanssa. Valintaperusteet olivat projektisuunnitelman mukaiset.

2.1.2. Työnjako ja vastuukysymyksen toimivuus

Työnjako- ja vastuukysymykset ovat toimineet erittäin hyvin sekä hankkeen jäsenten kesken että yhteistyökumppaneiden välillä. Siitäkin huolimatta että toimintamalli oli uusi ja sitä kehitettiin hankekauden ajan säästyimme henkilöristiriidoilta ja vahingoilta. Isona tekijänä onnistumisissa oli monen mukana olleen tahon auttamishalukkuus, innokkuus, aktiivisuus ja omatoimisuus.

2.1.3 Julkisuus ja tiedottaminen

Hankkeen vastuuhenkilöt ovat esitelleet hanketta monissa tilaisuuksissa (mm. messut, markkinat, koulutustilaisuudet) ja muissa tapaamisissa sekä tapahtumissa.

Lisäksi hankkeesta ja sen toiminnasta on tiedotettu eri medioissa mm. maakunta-, alue, paikallis- ja ilmaisjakelulehdissä, ammattijulkaisuissa, internetissä, radiossa, esittein, kirjein julistein, ilmoitustaulu- ja mediatiedottein, maksetuin mainoksin, lehtijutuina ja sähköpostein ja tekstiviestein. Suuren osan tiedottamiseen liittyvästä suunnittelusta ja teknisestä toteutuksesta ovat hanketyöntekijät hoitaneet.

2.2 Hankkeen yhteys muihin hankkeisiin (verkottuminen ja yhteistyö)

Hanke on tehnyt yhteistyötä Sievin kylät 2010-hankkeen, TULOS-hankkeen (tulevaisuuden osaaminen), Hyväx-hankkeen (hyvinvointihanke), MUUTOSVOIMAA (yritystoimintaan liittyvät muutokset ja niiden hallinta) TAPKE-hankkeen (tuoteajattelusta asiakaslähtöiseen palveluliiketoimintaan) ja HAUTOMO-hankkeen (yrityshautomot) kanssa. Hankkeet esiintyivät yhdessä Sievissä v. 2010 järjestetyn Yrittäjäbussin vierailun yhteydessä. Mukana olivat myös Rieska-Leader ja Ylivieskan seutukuntayhdistys.

3. TULOKSET JA HYÖDYNNETTÄVYYS

3.1. Hankkeen toteutuneet tulokset ja arvio tavoitteiden toteutumisesta

Hanketyön avulla on onnistuttu pääsemään tuloksiin ja toteuttamaan sille asetetut tavoitteet mm. seuraavilla osa-alueilla.

- Tapahtumien vuosikello: Vuoden aikana järjestettävien tapahtumien toteuttamisen tukeminen, kehittäminen ja uusien tapahtumien järjestäminen Kevät: Roskat Veks!, Messutapahtuma (joka toinen vuosi), Kesä: Tori-ilta, Muttimarkkinat ja sen oheistapahtumat (esim. konsertit), Syysy: Toritapahtuma, Jalanjäljillä-seminaarit ja näyttelyt, Talvi: Joulunavaus oheistapahtumineen, Bongaa-tonttu-kisa, Hyvän Mielen lahja-kampanja.
- Tiedottaminen: sieviläiset yrittäjät ja hanke ovat olleet näkyvästi esillä tiedotusvälineissä. Lehtijutuista koottu erillinen leikekansio
- Koulutus ja kurssit: Suurimmat hankkeen aikana järjestetyt koulutukset olivat Myynnin ammattitutkinto (yhteistyössä MJK), Ratatyöturvallisuuskoulutus (yhteistyössä TULOS-hanke) ja järjestyksenväljakurssi (yhteistyössä Kansalaisopisto). Tämän lisäksi yrittäjiä ja hanketyöntekijäitä ovat osallistuneet monille kurssi- ja seminaaritilaisuuksiin.

- Neuvonta ja ohjaus: hanketyöntekijät ovat avustaneet yrittäjiä ja yritystoimintaa suunnittelevia monin eri tavoin mm. perustamisasiakirjojen täytössä, toimitilojen hankinnassa, tiedottamisessa, ja erilaisten tukien sekä rahoitusten järjestämisessä.
- Suunnitelmat ja materiaalit: hanketyön tuloksena on tehty monia suunnitelmia tulevaisuuden kehittämistyötä ajatellen sekä täydennetty ja luotu ohjeistuksia (mm. tapahtumajärjestelyt) jotka helpottavat käytännön työtehtäviä.
- Markkinointiviestintä: hankkeen aikana on toteutettu markkinointiviestintää mm. esittein, lehti- ja radiomainoksin sekä tiedottein ja luotu materiaalia myös tulevaa käyttöä varten. Hankkeelta jää mm. mittava kuva- ja materiaalipankki, jota voi hyödyntää yrittäjien ja tulevien hankkeiden omissa ja yhteisissä kampanjoissa. Hankkeen aikana on toteutettu mm. Sievin kuntaa ja sen yrittäjiä esittelevä viestintäpaketti ja kesän 2011 aikana valmistuu Sievin liikekeskustayrittäjiä sekä muita tärkeitä palveluja esittelevä www.sievipalvelee.fi-sivusto. Em. toimenpiteiden tarkoituksena on myös yhteismarkkinointityön edistäminen.
- Hankkeen lyhytkestoisuuden ja pienen budjetin vuoksi hankkeella on ollut mahdollista kehittää liikekeskustan fyysistä ympäristöä lähinnä pienimuotoisesti ja suunnittelutyön kautta (mainos- ja infotaulusuunnitelmat). Fyysisen toimintaympäristön parantamiseen voidaan lukea myös uusien liikekeskustaa ja sen yrittäjiä esittelevän nettisivujen toteuttaminen.
- Edellä mainituin toimin on onnistuttu luomaan uudenlaista yhteistyötä sekä palvelukulttuuria. Työtä parhaiden käytänteiden ja toimintamallien siirtämiseksi eteenpäin on myös tehty. Yhteistyökumppaneina tässä ovat mm. Sievin yrittäjät ry, MLL:n Sievin osasto, SPR-Sievi Sievin seurakunta ja PPKY Kallio. Sievin keskusta-alueen kehittämistyö tulee saada pitkäjänteiseksi ja suunnitelmalliseksi. Kunnan kanssa on pohdittu henkilöresurssien järjestämistä tulevaisuuden työtä ajatellen.

3.1.1. Määrälliset ja laadulliset tulokset sekä työllisyysvaikutukset

- Parantuneista palveluista hyötynyt maaseutuväestö:tavoite 500, toteutunut yli 1 000
- Säilytetyt palvelut: tavoite 3, toteutunut 3
- Uudet palvelut: tavoite 5, toteutunut 5
- Tuotettujen yhteistyötoimien lukumäärä: tavoite 5, toteutunut 7
- Perustettujen mikroyritysten lukumäärä: tavoite 5, toteutunut 5
- Tuettujen uusien matkailuinvestointien lukumäärä: tavoite 1, toteutunut 2
- Uusia tuotteita ja/tai uusia tekniikoita käyttöön ottaneiden tilojen/yritysten lukumäärä: tavoite 3, toteutunut 3
- Koulutetut henkilöt: 90
- Talkoo ja tapahtumien järjestämiseen osallistuneet (joulutapahtumat, messut, toritapahtumat, Roskat Veks-kampanja) n. 40/vuosi
- Aktivoidut ihmiset: yhteensä n. 2 500

3.1.2. Hankkeen vahvuustekijät

Hankkeen merkittävimmät vahvuustekijät olivat hankkeeseen monin eri tavoin osallistuneiden ihmisten aktiivisuus ja innokkuus, yritysten ja yhteisöjen antama taloudellinen tuki, hyvin käytännössä toiminut verkostoyhteistyö eri toimijoiden välillä sekä hanketyöntekijöiden ja hankkeelle aktiivisesti apua antaneiden henkilöiden positiivinen asenne ja monipuolinen ammattitaito.

3.2. Hankkeen innovatiiviset elementit

Merkittävimmiä innovatiivisiksi elementeiksi voidaan nostaa esille uudet verkostoyhteistyön mallit, joista hyvänä esimerkkinä mainittakoon hankkeen, Sievin kunnan, Sievin seurakunnan, usean yhteisön ja yrittäjien yhteistyössä toteuttama lämmintä joulumieltä kahtena jouluna tuonut Hyvän Mielen Lahja-kampanja. Eri tapahtumien, koulutustilaisuuksien ja kampanjoiden toteuttamiseksi ja suunnittelutyössä luotiin useita uusia verkostoyhteistyöhön perustuvia toimintamalleja. Myös tiedottamisessa ja mainonnassa sekä monissa käytännön järjestelyissä käytettiin innovatiivisesti hyväksi hanketyöntekijöiden sekä aktiivisesti hanketta tukeneiden henkilöiden ammattitaitoa, työvälineitä ja kontakteja, jotka myös säästivät paljon rahaa kalliilta ostopalveluilta.

3.2.1. Mitä uutta kehitettiin?

Hankkeen aikana kehitettiin uusia tapahtumia ja kampanjoita, luotiin uusia verkostoyhteistyö- ja toimintamalleja, ohjeistuksia ja budjetoituja toteutussuunnitelmia, markkinointiviestintäaineistoja mm. kuvapankki. Uutuutena toteutettiin myös Sievin kunnan ja yrittäjien yhteinen viestintäpaketti sisältäen painetun ja sähköisen A4 12-sivuisen esitteen, sen sähköisen jakeluominaisuuden, presentaatioversion sekä kuvapankin. Kesän 2011 aikana valmistuvat myös laajat kuntakeskuksen ja monia muita palveluja esittelevä www.sievipalveluee.fi-sivusto.

3.2.2. Mitä pysyvää saatiin aikaan ja miten uutta/pysyvää toimintaa jatketaan hankkeen jälkeen?

Monista edellä mainituista pysyviksi toiminnoiksi vahvistetuista asioista voimme nostaa erityisesti esille hyvän palautteen saaneet Hyvän Mielen Lahja-kampanjan, lasten joulupiiirros/ joululahjapussitapahtuman, muut joulunavaukseen liittyvät ohjelmat sekä tori-illat ja syksyn toritapahtuman. Näiden osalta on sovittu toiminnan jatkamisesta mm. 4H-sievin, Sievin yrittäjät ry:n, MTK-Sievin, MLL:n Sievin osaston sekä Sievin seurakunnan kanssa.

3.2.3. Uudet metodit ja sisällöt projektin toimeenpanossa, uudet yhteistyörakenteet

Käytännön toimien onnistumisille keskeisintä oli että hankkeen toteuttamiseen osallistui laaja joukko aktiiveja yksityishenkilöitä sekä yrityksiä ja yhteisöjä. Näistä osista saimme rakennettua uusia kokonaisuuksia. Hyvät henkilösuhteet ja positiivinen asenne toimeenpanossa ja yhteistyön onnistumisessa olivat erittäin tärkeitä onnistumisen kannalta.

3.2.4. Mitä tietoa ja toimintamalleja voidaan siirtää/levittää muiden toimijoiden käyttöön

Kaikista järjestetyistä tapahtumista on kerätty kirjallista aineistoa ja ohjeistuksia ja tehty päivityksiä, joita eri toimijat voivat hyödyntää hankkeen jälkeisessä toiminnassa. Esim. Maaseudulla Osataan-messujen järjestelyyn saamaamme hyvää pohja-aineistoa on täydennetty ja laajennettu jotta seuraavien järjestäjien työ olisi helpompaa. Materiaalit on talletettu osin kansioiksi tai vihoiksi mutta myös sähköiseen muotoon materiaalikansioiksi.

3.2.5. Suunnitelmat tulosten hyödyntämiseksi

Pyrimme siirtämään myös ns. ”hiljaisen tiedon” tuloksista, saaduista kokemuksista ja hyväksi todetuista käytänteistä eteenpäin. Etuna tässä on että monet tulevaisuudessa tätä työtä jatkavat tahot ovat olleet jo hankkeen aikana mukana käytännön työssä ja tulosten arvioinnissa.

4. TALOUS

4.1. Yleistä määrärahoista ja taloudesta

Hankkeen aikana noudatimme hyvin tiukkaa talouslinjaa tarkoituksenamme sijoittaa käytettävissä olevat varat mahdollisimman tehokkaasti hankkeen tavoitteiden toteuttamiseen. Tämän vuoksi esim. hanketyöntekijöiden käyttämät tietokoneet ym. työvälineet ja ohjelmat olivat lainassa. Hanke kykeni toteuttamaan monia paljon rahaa vaativia tapahtumia ja kampanjoita hanketta tukevien ihmisten työpanosten ja esim. yrityksiltä kerätyn rahoituksen kautta. Lisäksi esim. suuremmilla kokonaisuuksilla kuten messuilla ja koulutustilaisuuksilla oli oma budjettinsa ja/tai yhteistyökumppanimme otti taloudellisen riskin.

4.2. Yhteenveto hankkeen kustannusten toteutumasta

Yhteenveto hankkeen kustannuksista ja toteutumasta erillisenä liitteenä

5. ITSEARVIOINTIA – ONGELMAT JA SUOSITUKSET

5.1. Hankkeen heikkoudet, ongelmat hankkeen toteutuksessa

Ehkä keskeisimmiksi ongelmiksi hankkeen toteuttamisessa nousivat hanketyöntekijöiden henkilöresurssit ja siitä aiheutuva kiire, laajoiksi määriteltyihin tavoitteisiin verrattuna pieni budjetti, yksityisrahoitusosuuden hankinta ja hankebyrokratiaan liittyvä paperityö, joka söi aikaa käytännön toiminnalta. Erityisesti tulosten arviointiin, ohjeistuksien ja käytänteiden parempaan kirjaamiseen, jäsentelyyn ja viimeistelyyn ei jäänyt tarpeeksi aikaa. Laajan aineiston kätevin tallennusmuoto tulee olemaan sähköinen tallennus asiakokonaisuuksittain jäsenneltyihin kansioihin.

5.2. Suosituksia hankkeen toiminnan kehittämiseksi

Hankehakemuksen suunnitteluvaiheeseen tulisi ottaa tiiviimmin mukaan rahoittajan, toteuttajan ja hankkeen hyödynsaajien edustajat. Tällöin päästään paremmin sisälle hankkeelle asetettuihin tavoitteisiin ja yksilöllisiin tarpeisiin jolloin ne voidaan myös tarkemmin määritellä ja budjetoida.

Alussa tehty tarkempi suunnittelutyö määrittelee ja priorisoi selkeämmin tavoitteet sekä helpottaa hanketyöntekijöiden ja kaikkien hankkeen sidosryhmiin kuuluvien henkilöiden työtä.

Tulisi käydä myös tarkempaa keskustelua siitä kuinka hankkeen suunnitteluvaiheessa voitaisiin entistä paremmin huomioida yrittäjien yksilölliset tarpeet mm. heille annettavan ajan suhteen.

Hankkeen taloushallinta, yksityisrahoituksesta huolehtiminen ja hankebyrokratia vievät aivan liian suuren osan hanketyöntekijöiden ajasta. Organisaatio tulisi järjestellä siten että hanketyöntekijät pääsevät keskittymään ydintehtäväänsä eli tavoitteessa määriteltyyn operatiiviseen työhön.